

8 maja 2026 r.

Wspólne oświadczenie na rzecz silniejszej konkurencji w zamówieniach publicznych

Zamówienia publiczne stanowią fundament europejskiej gospodarki, szczególnie dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). Oparte na zasadach wolnej i uczciwej konkurencji, sprzyjają przepływowi usług i towarów, przyczyniając się do sukcesu jednolitego rynku i realizacji celów strategii przemysłowej UE. Przejrzyste i konkurencyjne rynki mają kluczowe znaczenie dla przyciągnięcia inwestycji i innowacji sektora prywatnego.

Mimo swojej wagi, **konkurencja w zamówieniach publicznych maleje** — obawy te podziela Europejski Trybunał Obrachunkowy. [1] Chociaż trwająca ocena i rewizja dyrektyw w sprawie zamówień publicznych przez Komisję Europejską stwarza okazję do reform, jesteśmy głęboko zaniepokojeni faktem, że apele o ograniczenie zamówień wewnętrznych i współpracy publiczno-publicznej nie zostały odpowiednio uwzględnione w sprawozdaniach z oceny i podsumowaniach konsultacji publicznych przeprowadzonych w latach 2025 i 2026. Jeszcze bardziej niepokojąca jest rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 9 września 2025 r., która, pomimo uznania uczciwej konkurencji za podstawową zasadę, opowiada się za wyłączeniem współpracy między organami publicznymi z przepisów dotyczących zamówień publicznych „bez dalszych warunków ograniczających”.

My, sygnatariusze, podkreślamy, że preferencyjne traktowanie podmiotów publicznych - w tym przedsiębiorstw państwowych - w stosunku do przedsiębiorstw prywatnych powinno być ograniczone do wyjątkowych przypadków. Takie praktyki zakłócają konkurencję na wolnym rynku i zniechęcają

do inwestycji prywatnych. **Zamówienia wewnętrzne i współpraca publiczno-publiczna bez przetargu powinny stanowić wyjątek**, ściśle ograniczony do przypadków, w których są konieczne i uzasadnione. Jednak obserwuje się rosnącą tendencję do zamówień wewnętrznych, a organy publiczne uciekają się do różnych praktyk w celu obejścia obowiązujących przepisów. Aby zapewnić uczciwość, **proponujemy wprowadzenie „testu konkurencyjności”**. W następującym zakresie:

- Jeżeli na danym rynku działają prywatni operatorzy zdolni do realizacji zamówienia, instytucje zamawiające muszą wszcząć konkurencyjną procedurę udzielania zamówień.
- Tylko w przypadku, gdy test konkurencyjny potwierdzi brak kompetentnych operatorów prywatnych, zamówienie może zostać powierzone podmiotowi wewnętrznemu bez przeprowadzania postępowania konkurencyjnego lub usługa może być świadczona w ramach partnerstwa publiczno-publicznego bez przetargu.
- Powodów pilności i/lub sytuacji nadzwyczajnej nie można interpretować w sposób elastyczny i pochopny uzasadniając w ten sposób korzystanie z podmiotów wewnętrznych.
- W przypadku współpracy publiczno-publicznej ocena musi dodatkowo wykazać, że wyłączne prawo jest zgodne z Traktatem o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) i musi zostać poparte dowodami niedoskonałości rynku.
- Wspólnie podobne warunki kontroli powinny wymagać posiadania przez każdą z instytucji zamawiających minimalnego znaczącego udziału w podmiocie wewnętrznym.
- Należy w jak największym stopniu ograniczyć odsetek działań, jakie przedsiębiorstwa wewnętrzne i partnerstwa publiczno-publiczne mogą wykonywać na rzecz osób trzecich poza zakresem działalności ich publicznych klientów lub partnerów współpracujących na rynku (20% ich obrotów), aby uniknąć przewagi konkurencyjnej i zakłóceń konkurencji.

Poddając zamówienia wewnętrzne i współpracę publiczno-publiczną przepisom dotyczącym konkurencji i zamówień publicznych, możemy zagwarantować, że zamówienia będą przyznawane na podstawie jakości, ceny i zdolności do realizacji inwestycji niezbędnych do osiągnięcia celów UE. Ta reforma jest niezbędna dla zapewnienia **uczciwości, przejrzystości i konkurencji w zamówieniach publicznych**. Wzywamy Komisję Europejską do podjęcia natychmiastowych działań. Od tego zależy przyszłość konkurencyjnej, innowacyjnej i zrównoważonej gospodarki europejskiej.

Dlaczego jest to ważne dla sygnatariuszy:

Sektor gospodarki odpadami: Pakt dla czystego Przemysłu (Clean Industrial Deal) ma na celu uczynienie z UE światowego lidera w gospodarce o obiegu zamkniętym do 2030 roku – cel ten wymaga znacznych inwestycji. Jednak ambicje te są podważane przez rosnącą dominację podmiotów publicznych na rynkach gospodarki odpadami. Brak konkurencyjnych przetargów wyklucza prywatnych

operatorów, pozbawiając ich dostępu do rynku i stabilności niezbędnej do uzasadnienia długoterminowych inwestycji. Aby w pełni wykorzystać potencjał gospodarki o obiegu zamkniętym, konieczna jest reforma przepisów dotyczących zamówień publicznych. Umowy na gospodarkę odpadami powinny być udzielane w oparciu o jakość, efektywność i innowacyjność.

Grupa Europejskiego Banku Inwestycyjnego i Komisja Europejska **szacują**, że osiągnięcie celów Planu działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym będzie wymagało dodatkowych 1,229 bln euro inwestycji w latach 2025–2040. Przekłada się to na roczną lukę inwestycyjną w wysokości 82 mld euro, co oznacza wzrost o 68% w stosunku do obecnego poziomu. Co istotne, 27% tej luki przypada na działania związane z końcem cyklu życia, w szczególności recykling, co podkreśla pilną potrzebę inwestycji w technologie zbiórki, sortowania i recyklingu. Obecnie 93% inwestycji w gospodarkę o obiegu zamkniętym pochodzi ze źródeł prywatnych i oczekuje się, że ten trend się utrzyma.

Sektor usług cyfrowych i infrastruktury: Suwerenność technologiczna Europy powinna być budowana poprzez współpracę publiczno–prywatną i porozumienia uwzględniające innowacje sektora prywatnego. Kiedy władze publiczne nie korzystają z usług wewnętrznych dostawców IT lub porozumień międzyrządowych bez przetargów, tracą szansę na wykorzystanie europejskich MŚP z sektora cyfrowego, które oferują gotowe do wprowadzenia na rynek rozwiązania, zdolne do globalnej konkurencji.

Otwarta konkurencja w zamówieniach publicznych pozwala instytucjom publicznym działać jako przykład referencyjny, którego potrzebują europejskie przedsiębiorstwa typu scale-up, aby rozwijać się i konkurować na arenie międzynarodowej. Udzielanie zamówień w oparciu o jakość techniczną, bezpieczeństwo i potencjał innowacyjny wzmacnia potencjał cyfrowy i odporność Europy, jednocześnie zmniejszając nadmierne poleganie na jednym dostawcy lub starszym systemie.

Sektor budowlany: Sektor budowlany w dużej mierze opiera się na otwartej i skutecznej konkurencji, aby zapewnić jakość projektów, terminowość dostaw, innowacje techniczne i racjonalne wykorzystanie środków publicznych. Rosnące uzależnienie od rozwiązań wewnętrznych w tym sektorze eliminuje znaczną część popytu na rynku, osłabia ekosystem firm prywatnych – w szczególności wyspecjalizowanych MŚP – i zmniejsza zachęty do inwestowania w umiejętności, produktywność i rozwiązania niskoemisyjne, które są niezbędne do osiągnięcia celów europejskich.

W praktyce niektóre zastosowania umów wewnętrznych stwarzają bardzo konkretne wyzwania dla sektora budowlanego i prawidłowego funkcjonowania rynku zamówień publicznych. Nieuzasadnione powierzanie projektów robót podmiotom wewnętrznym, czasami wykraczające poza konkretny cel korporacyjny lub możliwości, lub interpretowanie pilnych lub nagłych przyczyn w sposób pobłażliwy i elastyczny, nadmiernie ogranicza dostęp do rynku wykwalifikowanym prywatnym firmom i specjalistom, ze szkodą dla otwartych, konkurencyjnych i przejrzystych procedur. Wiele podmiotów wewnętrznych nie posiada

wystarczających zasobów ludzkich i technicznych do bezpośredniej realizacji powierzonych zadań i dlatego zleca ich wykonanie prywatnym podmiotom; takie wykorzystanie umowy wewnętrznej jako pośrednika w realizacji dostaw podwykonawczych nie powinno być dozwolone. Podmioty wewnętrzne, próbując rekrutować personel lub nabywać sprzęt, konkurują z prywatnymi firmami, co powoduje napięcia na rynku wyrobów budowlanych lub wynajmu maszyn, a także w zakresie zatrudniania personelu technicznego.

[1] <https://www.eca.europa.eu/pl/publications?ref=sr-2023-28>